

Forfatteren Else Svendsen samt hendes mand Gil.

panden, der smagte godt, og hvor mor og far gik den lange vej med stor oppakning (primus og madam blå) , for at glæde os, og når mor tog os ud på Draget til Maren Fogeds hus. Her husker jeg, når vi stod og så ud over landevejen med de få biler, det var som om der lå en verden derude!

Mors største ønske var at glæde os børn. Mors ønske blev opfyldt, hun glædede os utallige gange. Det er skønne minder fra en fattig barndom, jeg er så taknemmelig, at jeg har så god en hukommelse, at jeg ofte kan tage de dejlige minder frem fra vores kærlige barndomshjem "Buskjærhus".

Skrevet i juni 1999 af Else i Calgary

Årets gang på Heltborg Museum

Af Jytte Nielsen, Heltborg Museum

*Hvad hånden former er åndens spor.
Med flint har oldbonden tømret, kriget.*

*Hver spån, du finder i Danmarks jord,
er sjæl af dem, der har bygget riget*

*Vil selv du fatte dit væsens rod,
skøn på de skatte, de efterlod.*

Disse tre verselinjer står skrevet på hyldekanterne i Jens Mikkelsens oldsagsskab. Verselinjer som klart beskriver historiens betydning for vi mennesker, og som forfatteren Johannes V. Jensen forstod det.

Jens Mikkelsens oldsagsskab var udstillet på

udstillingen »Hvad mulden gemte« på Heltborg Museum i efteråret og vinteren 2000/2001. Skabet var fyldt med alle mulige oldsager- fra den mindste tværpil til den største økse. Alle oldsager som Jens Mikkelsens havde samlet i sit lange liv.

I Sydthy Årbogen fra 1996 beskrev Jens Mikkelsen selv sin store lidenskab og sin oldsagssamling.

Når man besøgte Jens i Bedsted, var det med en stor iver og stolthed, at han fremviste sinstensamling. De fleste af oldsagerne var samlede på markerne omkring ejendommen på Rishøjvej, og Jens Mikkelsens nøjagtige angivelser af findested for den enkelte oldsag,

Kristian Olsen og Faruc Sabic sorterer Jens Mikkelsens oldsager før udstilling.

gjorde samlingen særdeles værdifuld i en større ærkæologisk sammenhæng. Det er ikke bare en samling oldsager, men redskaber fra forskellige tidsperioder og bopladser, og museet skattede samlingen højt.

I 1998 døde Jens Mikkelsen og hans enke og søn besluttede at oldsagssamlingen skulle doneres til Museet for Thy og Vester Hanherred. En fornem gestus, men helt i Jens Mikkelsens ånd - og en gave som museet er særdeles taknemmelig for.

Oldsagerne og skabet samt Jens's optegnelser kom derefter til ærkæologisk afdeling i Vang, hvor hele samlingen blev registreret i museets system. Der drejer sig om flere tusinde oldsager, som alle blev nøje beskrevet, målt og nummereret. Sidste sommer var arbejdet fuldført, og samlingen kom til Heltborg Museum, hvor udstillingen kunne åbne den 15/10.

Men Jens Mikkelsen var ikke den eneste oldsagsamler i Thy. I Gærup bor Aksel Kristensen, som også har en gedigen samling. Aksel er en

kendt skribent, dels fra museets venneblad, men også fra et par bogudgivelser - om netop vore fjerne forfædres liv og levned. »Ubbe fra Skyum Bjerge« er et af værkerne. Aksel bor i sit barndomshjem og har i seks årtier samlet oldsager på markerne omkring gården. Ligesom Jens Mikkelsen har han nøje ført protokol over findested mm, og har således også en værdifuld arkæologisk samling. Hvor Jens Mikkelsens samling hovedsagelig kan henføres til steinalderen, så er Aksel Kristensens mest fra bronzealderen.

Oldsagerne var udstillet i monterer og amatørarkæologen og billedhuggeren Knud Højrup havde skrevet gode forklarende tekster dertil.

I efterårsferien kunne børn og barnlige sjæle komme på flinthugningskursus på museet. Knud Højrup huggede små økser og andre redskaber i flint, og man kunne også selv få lov at prøve.

Mange gæster rundede udstillingen i vinterens løb.

Kunst på museet

Efterårsferien rummede også andet end oldsager på museet. På den store væg i museets forhal udstillede Inger Rysgaard Møller fra Svankjær rakutavler. Inspirationen til de 60 små tavler har Inger Rysgaard Møller hentet i kirkeårets tekster, og via sin uddannelse som billedkunstlærer og interesse for rakuteknikken, blev det til en harmonisk samling af tavler, med hver sit budskab.

Sydthy Kunstforening har også afholdt sin forårsudstilling på museet. Men her var motiverne hentet fra den eskimoiske kultur og Grønland. Den nu addøde maler Hans Lyngge var kunstneren og udstillingen var kommet i stand ved stor velvilje fra hans enke. Udstillingen spændte vidt, fra fortolkninger af sagn og myter over portrættet til storslåede landskabsmotiver. Samtidig udstillede Lars Valdemar fra Esbjerg skulpturer i bl.a. fedtsten.

I maj måned udstillede Sydthy Billedskole værker fra vinterens arbejde og sognepræst Lone Hvejsel fra Visby åbnede udstillingen.

Leg og legetøj

Sommerens særudstilling stod i leg og legetøjs navn. Museets magasin rummer en stor samling af legetøj, som godt kunne fortjene en præsentation. Som et sandt overflødigshorn blev legetøjet opstillet i montre og både ældre og yngre besøgende kunne glædes over »et gensyn«, eller forundres over gamle dages legetøj. Selv om vi her på museet synes vi har en prægtig legetøjssamling, var der vel på hele udstillingen ikke mere legetøj fra de sidste 100 år, end der idag er på et enkelt barneværelse.

Flere af legesagerne bar da også tydeligt præg af at være »næsten ubrugte«, mens mere hjemmegjorte legesager nærmest var slidt op. Der var dukker - med porcelænshoveder - og hjemmesyede slaskedukker. Modeltog i blik og en hejmesnedkereret træbil ovs. I efteråret har flere skoleklasser besøgt udstillingen og fået fortalt om denne - om pigelegetøj og drengelegetøj - om legetøjets opdragende funktion samt det selv at skulle lave sit legetøj. Børnene har lavet snurreknapper, filtet bolde og foldet

Tove Kanstrup Nielsen sætter legetøj i montre.

papirshatte. Alle ting der kunne fremstilles uden de store økonomiske midler.

Nu er legesagerne tilbage på magasinets hylder, men i skufferne er der sikkert nu en sagte mumlen dukkerne og bamserne imellem om hvad de oplevede denne sommer i Heltborg.

En god gave

Til museets kunstsamling blev der i det forløbne år doneret et kunstværk af Jens Søndergaard.

Det drejer sig om en fresco - altså maling på en pudset plade. Motivet er udsigten fra Skyum Bjerge - med gravhøjene i forgrunden og Mors i baggrunden. Pladen er helt sikkert lavet i forbindelse med udsmykningsopgaven på Thisted Bibliotek i anden halvdel af 1930'erne. Museet har i forvejen to andre frescor, så efterhånden kan man begynde at danne sig et billede af hans første udsmykningsforslag, som ikke blev gennemført. Ny Carlsberg Fondet valgte i stedet at lade Jens Sønder-

gaard udføre udsmykningen som oliemaleri.

Fra en privat samling erhvervede museet skitsen til Skyumbjerge frescoen, så i dette tilfælde er det altså muligt at følge kunstnerens arbejdsmetode fra skitse til færdigt værk. - og alt det andet.

Det forløbne år har også budt på jernalderdage og historisk værksted for børn, deltagelse i Kulturekspressen og Kultur natten for børn, billedskole for børn, foredragsrækker i Kend din egn og om arkitektur, ramme om Hans Bakgaards mindelegat, udarbejdelse af en udstilling til Agger om kysten, nedrivningsbesigtigelser, julemarked, indsamling og registrering, dukketeater, tækning af jernaldergård, naturvandring og meget andet.

Heldigvis oplever vi på museet en stor opbakning til de forskellige aktiviteter, hvilket gør huset til et levende sted, for helst så mange som muligt. Det er godt at fornemme, at selv i udkants Danmark levet kulturen i bedste velgående. Tak for god støtte og opbakning.

Fra udstillingen leg og legetøj.